

Sygn. akt I BP 8/17

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa J. G.
przeciwko Uniwersytetowi (...)
o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 października 2018 r.,
skargi powódki o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 20 października 2015 r., sygn. akt IX Pa (...),

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Powódka J. G. została zatrudniona na Uniwersytecie (...) w dniu 1 października 2001 r. w charakterze adiunkta. Przepisy wewnętrzne (statut Uczelni) określały, że łączny okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta bez stopnia naukowego doktora habilitowanego nie powinien przekroczyć 12 lat. Okres ten względem powódki upłynął bezskutecznie w dniu 28 marca 2014 r. Na jej wniosek wszczęto postępowanie o nadanie stopnia doktora habilitowanego. W jego trakcie zainteresowana otrzymała cztery recenzje negatywne swojej pracy. W rezultacie, uchwałą z dnia 8 kwietnia 2014 r. Rada Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu (...) odmówiła nadania powódce stopnia doktora habilitowanego. Stosunek pracy pozwany wypowiedział ze skutkiem na dzień 30 września 2014 r.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2015 r. oddalił powództwo o uznanie wypowiedzenia stosunku pracy za bezskuteczne (o przywrócenie do pracy). Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 20 października 2015 r. oddalił apelację pracownicy. Powódce przysługiwało prawo do wniesienia skargi kasacyjnej, jednak nie skorzystała z niego.

W dniu 29 września 2017 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroków sądu pierwszej i drugiej instancji. Powódka zarzuciła naruszenie art. 120 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, § 226 ust. 3 statutu Uniwersytetu (...) i art. LXIV przepisów wprowadzających Kodeks cywilny. W jej ocenie art. 120 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym powinien mieć do niej zastosowanie w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2013 r. (a tym samym okres wyznaczony na osiągnięcie stopnia doktora habilitowanego – wynoszący 8 lat – powinien biec dopiero od tej daty).

Skarżąca wskazała na potrzebę zastosowania art. 424¹ § 2 k.p.c. Podniosła, że usprawiedliwia to jej stan psychiczny oraz zdrowotny uniemożliwiający podjęcie rozsądnej decyzji co do zaskarżenia wyroku Sądu drugiej instancji skargą kasacyjną. Odnosząc się do pozostałych przesłanek formalnych skargi podała, że Sądy dokonując rażąco błędnej wykładni prawa materialnego, rozpatrzyły sprawę niezgodnie z prawem materialnym, to jest art. 120 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, a przez to niesprawiedliwie rozpatrzyły sprawę, dopuszczając do naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji i w dalszej kolejności podstawowych zasad porządku prawnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 424¹ § 2 k.p.c. w wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, można także żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych. Analizując ten przepis dochodzi się do wniosku, że ma on charakter wyjątku od reguły wskazanej w art. 424¹ § 1 k.p.c.

Oznacza to, że nie może być interpretowany rozszerzająco. Ma to znaczenie jeśli weźmie się pod uwagę, że jego zastosowanie jest możliwe po spełnieniu dwóch przesłanek, po pierwsze, jeśli naruszenie dotyczyło kwalifikowanych zasad, wolności lub praw, a po drugie, jeśli wystąpiły wyjątkowe okoliczności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, że jeżeli w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia skarżący powołuje się na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego, powinien wykazać, iż powołana zasada istnieje i ma podstawowe znaczenie dla porządku prawnego, jeżeli zaś wskazuje na naruszenie konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, niezbędne jest powołanie przepisu Konstytucji, z którego zasada ta wynika, oraz dokładne określenie sposobu jej naruszenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2006 r., V CNP 140/06, LEX nr 1050508).

Powódka w skardze wskazała na okoliczności dotyczące zdrowia, które mają przemawiać za wystąpieniem „wyjątkowego wypadku”, nie uzasadniła jednak, że naruszenie przepisów ma charakter kwalifikowany. Nie jest rolą Sądu Najwyższego wyręczanie strony w prawidłowym formułowaniu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem, a w konsekwencji domyślanie się o jakie podstawowe zasady porządku prawnego lub konstytucyjne wolności albo prawa powódka miała na myśli. W rezultacie, trzeba uznać, że nie zachodzi wyjątek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c.

Powyższy wniosek staje się tym bardziej zrozumiały, jeśli weźmie się pod uwagę, że spór w sprawie zasadzał się na interpretacji art. 120 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym w związku ze zmianą jego treści. Zabieg wyjaśniający nie odwoływał się do podstawowych zasad porządku prawnego, a przepis nie stanowił rozwinięcia konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. W tym ostatnim zakresie trzeba wskazać, że art. 65 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej nie chroni trwałości zatrudnienia. Powołanie się na błędną wykładnię prawa materialnego (choć z orzecznictwa Sądu Najwyższego wydanego na podstawie analogicznych stanów faktycznych można kwestionować tę opinię) nie świadczy o naruszeniu podstawowej zasady porządku prawnego wyartykułowanej w art. 45 § 1 Konstytucji. Przepis ten stanowi bowiem, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i

jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. W sytuacji, gdy interpretacja prezentowana przez skarżącą nie znajduje pokrycia w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego, trudno głosić, że „niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego”, w tym wypadku zasady sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez sąd.

Kierując się przedstawionymi racjami, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.